

nek kihelyezése által nyert hely az antikok gyűjteményének helyesebb és hozzáférhetőbb felállítását lehetővé tette, s ezzel a gyűjtemény több tekintetben nyert. Az ismeretes Antiquarium is új otthont kapott.

Berlinben Wilh. Bode-t a királyi múzeumok főigazgatójává nevezték ki. Oldalán ezentúl egy ügyvezető igazgató működik.

A berlini iparművészeti egyesület azon van, hogy társulatot alapítson, melynek feladata volna a szövőiparban elharapódzott mulékony anilín-festékekkel való festés ellen küzdeni, s a valódi, tartós festékek használatára a gyárosokat buzdítani, s a közönséget e festékek előnyeiről fölvilágosítani.

Bologna. Bolognában a Palazzo del Podesta bedűléséről elterjedt hírek túlzottak. A jelenlegi hivatalokat kifakoltatták és a javítási munkákhoz sürgősen hozzáfogtak.

Hamburg. Hamburgnak híres és szép Szt. Mihály temploma a nyáron (júliusban) teljesen leégett. Műkincseiből egy és más meg volt menthető.

Helsingfors. Helsingforsban nemrégben egy nemzeti múzeum alapkövetétele ment végbe. Ebben a finn nemzeti múzeumban a kisebb régészeti, néprajzi, művészeti és kulturtörténeti helsingforsai gyűjtemények egyesítését tervezik.

Kopenhága. Kopenhágában a Ny-Carlsberg Glyptotheka bővítése után júniusban ünnepélyesen megnyílt, amely ünnepélyen a gyűjtemény mecenása, C. Jacobsen mondotta a megnyitót; hangsúlyozván, hogy nem közönséges múzeumot akartak létesíteni, ahol a szobrok idegenszerűen egymás mellett fagyoskodnak, hanem harmóniával telt ünnepi termeket. A múzeum mostani alakjában — a régi és új részek együtt — úgy külső megjelenésében és rendezésében, mint tartalmára nézve, a maga nemében páratlan.

London. Az angol régészek jó ideje, hogy kutatják a zsidóknak a Nílus folyó deltájában való letelepedésének fennmaradt nyomait. Letelepedés kettő is volt: az egyik a fáraók, a második a Ptolomaeusok alatt történt. F. Petrie, az ottani ásatások vezetője, fölfedezni vélte a bibliában is említett, a zsidók által III. Ramszesz számára épített palotát.

Milánó. A milánói kiállítási tűzvészről, amely a magyar kiállítást is elpusztította, csak kevesen tudják, hogy ott az olasz építészeti osztály is tetemes kárt szenvedett. Utóbbi csoportban voltak a többi között régi értékes műalkotások is; elpusztultak a milánói domnak vázlatai és tervei, és reávonatkozó dokumentumok egész sora. Tönkrement egy nagy arazzo is, amelyen a római arazzo-iskolában tízenyolc évig dolgoztak.

Németország. Németországnak a gyűjteményeknek külföldre való eladása tekintetében legutóbb nagy veszteségei voltak. Első volt a báró Oppenheim-féle gyűjtemény, amely hárommillió

koronáért került Amerikába; második a hamburgi Wenke-féle egymillió és kétszáz ezer koronáért ugyanoda; és most a berlini Hoiauer-féle hatmillió koronáért Londonba. Joggal panaszkodnak erről a német szaklapok.

New-York. A metropolitan múzeum évi beszerzéseire, a gyakori adományoktól eltekintve, egymillió kétszáz ezer koronát fordíthat, amely óriási összeg, tekintve hogy a múzeum gyakran egész gyűjteményeket vásárol meg, európai gyűjteményeink valóságos veszedelmét jelenti. Minden nyilvános árverést a kezében tartva, a magánvásárlást is uralva, gyűjteményeinek rendszeres kiegészítése fog megindulni, miáltal a tengeren inneni gyűjtemények nem egy érezhető csorbát fognak szenvedni.

Páris. Párisban meghalt Jules Breton 79 éves korában, egyike a legnépszerűbb festőművészeknek és egyike a francia klasszikus idők legutolsóinak. Visszaemlékezést ír róla Fr. Monod az Art et décoration augusztusi számában. (Supplément.)

A Louvre, amely a századok folyamán számos változást szenvedett, külső eredeti alakját visszakapja. Nemcsak díszítő átépítésről, hanem a régi épület alapfalainak fölhasználásáról van szó, amivel az épület szépsége tetemesen nyerni fog.

A nagy operának Baudrytól származó szép és híres díszítő festményeit egy múzeumba fogják átszállítani, mivel mostani helyükön (a foyerben) csakhamar teljesen elpusztulnának. A foyernek képeit másolatokkal akarják pótolni.

A párisi Trocadéro szoborművek öntvényeinek óriási gyűjteménye folyton gyarapodik. A gyűjtemény igazgatója Cam. Enlast módszeres terv szerint egészíti ki az egyes részeket. Legújabbban modern francia és idegen szoborművek öntvényeinek beszerzése van soron. A gyűjtemény folytonos terjedése az épületnek már külső helyiségeit is igénybe veszi; úgy hogy a maga nemében már régóta amúgy is páratlan gyűjtemény folytonosan nyer jelentőségében.

SZAKIRODALOM.

A magyar nemzeti széppől.

A magyar génusz esztétikája. Írta Pekár Károly dr. 8° 474 oldal, 210 képpel, Budapest 1906. Ára füzve 7 K.

A magyar könyvpiacnak ily című legújabb termékét mutatjuk be olvasóinknak. Munkáját a szerző a magyar génusz esztétikájának nevezi. Tehát esztétika, de afféle gyakorlati. Valójában pszichológiai tanulmány és pedig a magyar nép-pszichológiáról az esztétikai tevékenység terén. Tárnya a magyar nemzeti szép. E rövid cím alatt azonban a „magyar lélek esztétikai tevékenységének pszichológiáját” kell értenünk, ami magában véve éppoly érdekes, mint

nagy feladat és amit így összefoglaló egészben bemutatni eddigelé még senki sem kísérelt meg. Bizonyos, hogy már maga a gondolat is szép.

A tanulmány induktív módszer szerint, az induktív pszichológia elvei szerint (a tényekből indulva ki) készült. Hogy éppen ez mennyire fáradságos, azt külön mondani nem kell. Elég ha kijelentjük, hogy szerző nem hiába dolgozott és hogy munkája sikerült. Dicséretére legyen mondván, hogy esztétizáló tárgya mellett, egyszerűen kifejező tud lenni s igen helyesen tette, hogy szeméi előtt, amikor könyvét megírta, a magyar közönség mindennapos igényei lebegtek. Fejtegetéseit mindenütt alkalmi, elszórt megjegyzések, adatok egész tárháza kíséri, ami széleskörű ismereteiről tesz tanúságot; s ilyen vezető, ha másként is megállja helyét — aminthogy szerző megállja — kedves az olvasónak.

A könyv tartalma rövid kivonatban a következő: Elsőnek az alapot készíti el, amelyen a továbbiak épülnek. Ennek értelmében sorra veszi a magyar földet, a magyarság lakóhelyét (I. fejezet); ebben különösen az Alföldet; azután a földrajzi helyzetből folyó sajátosságokat, az évszakok jellemző változásait; mindenütt figyel a képzeteket fejlesztő elemekre; fölhasználja céljaira a nép lelkének kifejezéseit és fontos elemeit a néprajzi kutatásnak; figyel az állatvilágra, amelynek képviselői közül számosan népünk képzeletvilágának kifejezői; figyel a növényzetre; a fákra, a virágokra. Jellemzi aztán azt, akivel mindez vonatkozásba hozza: az embert, a fajt s annak külső és belső tulajdonságait; és ennek az embernek a házat, lakását.

Tárgyalja továbbá a magyar jellemvonásokat a képzeletműködésekben, a gondolkodásban (II. fejezet): amilyenek az otthonnak szeretete, a szabadságérzet, a nyíltság képzele. Idetartozik továbbá a síkság, a puszták, vizei, az évszakok változásai iránt tanusított szeretete. Hozzáveszi ezekhez ama elemeket, amelyeket máshonnan hozott ide a magyarság; először is a vallás körébe való elemeket; aztán az erkölcsi hagyományokéit.

Nem maradhat ki már most ezek után a magyar érzés (III. fejezet), a faji érzés, a hazafias érzés sem és a humor tárgyalása; amire aztán a magyar jellemet mindjobban domborítja ki előttünk (IV. fejezet) ebben a józan-ságot, a természetes, világos gondolkodást, az illendőséget, bátorságot és büszkeség jelenségeit, a réghez való ragaszkodást, az új formákhoz szükséges alkalmazkodás hiányát, a függetlenség érzetét, a becsületességet, az élelmesség hiányát, a lélekbéli szívességgel párosult egészen sajátos szenvedélyességet. Aki módszerében így jár el, az behatol a néplelekbe, s azt így úton megérti és magyarázni is tudja. Igaza van az írónak, ha azt mondja, hogy „lelki világnak elemeit ez a kettő fogja adni: a reánk ható természeti környezet és az őseinkről reánk szakadt, neveléssel, tanulással belénk oltott hagyomány”.

Eme lélektani jellemzések után sorra veszi az egyes művészeti ágakat, s azokon kalauzol végig; így: a magyar építésmotívumokat, a magyar házat (V. fejezet); leírja a stíluszajátosságokat, különösen a reneszánsz építésben és az egyszerű lakóházat s ismerteti röviden annak származása körül fölmerült nézeteltéréseket. Azután a következő VI-ik

fejezetben a magyar díszítő művészetet, a sujtást, a székelly kaput. Ismerteti hazai ornamentikánk főleg florális jellegét, de magyarázza az egyéb formaelemek származását is. Huszka Józseffel, a magyar ékítmények gyűjtése és terjesztése körül szerzett érdemeinek ismételt kiemelésével, ha nem is minden tekintetben egyetértőleg, de a legtöbb kérdésre nézve egyetemben a magyar díszítő motívumok ismertetését adja 60 oldalon számos képpel. Ott találjuk a pávaszem, az aranyvirág, szegfű, rózsák, istenfű, liliom stb. alakjait; azután a szarvas, a páva, kos, medve, galamb, griff, turulmadár díszítő formái változatainak ismertetését. De hozzáteszi, hogy az ornamentika eredetének kérdéseit még nincsenek tisztázva. Az ethnografiai és régészeti adatok nyomán haladó tudomány még csak a kezdet nehézségeivel küzd. Eredményképpen azonban úgy fogja föl a dolgot, — s azt gondoljuk, hogy helyesen —, hogy „hazai ornamentikánk a közvetlen keleti forrásból merített már az olasz reneszánsz előtt is, alatta is, utána is folytonosan érvényesült itt a keleti hatás, amely mellett természetesen a felsőolaszországi, főleg velencei divat olasz hatása, sőt az innen Augsburgba, Nürnbergbe elterjedt reneszánsz-mustrák német hatása is érvényesült”. Mindenesetre igen tanulságos, hogyha ily széles látókörű író kalauzol az érdekes kérdések útvesztőjében s fölvilágosító rövid szavaival útbaigazít. Hogy elővigyázó s inkább csak idéz és nem állít, az természetes és előnyére szolgál. Ezt a fejezetet érdekessé teszi az is, hogy az idevágó irodalom adatainak összevetésével az olvasót a kérdésekkel való további foglalkozásra serkenti. Szerzőnek a fejlesztésre és ápolásra érdemes magyar ornamentikai motívumaink megkedveltetésének szándéka mellett az egyik rejtett mellékcélja; és mondhatni, hogy munkájával ezt a célt el is éri. Bizonyos, hogy olvasóközönségünknek, mint amelynek számára a könyv és a cikke készült, az ilyenfajta módon megírt munka megfelel és nagy szolgálatot tesz.

A VII-ik fejezet a népviselettel, bútorzattal, edényművészettel, vasművészettel foglalkozik. Hogy hazai múltunk eme érdekes anyaga között vannak a legősibb motívumok, az ma már mindinkább köztudomásúvá lesz. A népviselet mindenütt ragaszkodik a réghez. Amit szerzőnk a ruházatról itt mond, az fölötte érdekes. A bútorzatnak, valamint a kisebbfajta háziesszközöknek, továbbá az edényipar díszítő jellegének és végül a vasművészet jellemzése is vonzóan van megírva.

A könyvnek VIII-ik fejezetében a szerző a magyar ötvösséget tárgyalja és emeli ki — bár röviden — jellemző vonásait és szépségeit.

Így van ez a IX-ik fejezetben: a képiaragás, a szobrászat és egyéb plasztikai művészetek fejezetében is. Ezek az egy-egy egész könyv anyagául szolgáló tárgyi csoportok — kétségkívül méltánylandó okokból — kissé rövidre vannak szabva. Többet, kimerítőbbet óhajtánánk itt hallani. A következő fejezet, a X-ik, a festészetéről szóló, már bővebb ügy anyagában, mint tartalom tekintetében is. A falfestészet, a miniatürfestészet, az oltárképfestés és egyéb díszítőfestés, valamint az újabb képrás mindmennyi a könyv főtémáját érdekesen megvilágító és az íróra és olvasóra nézve jutalmazó részt nyújtanak.

311., 312. A MILANÓI KIÁLLÍTÁS ÉRME.

313., 314. A MŰBARÁTOK KÖRÉNEK GYULAI-PLAKETTJE ÉS A BALASSA ÉREMNEK HÁTSÓ LAPJA. BECK Ö. FÜLÖPTŐL.

315. A MAGYAR AUTOMOBIL-CLUB PLAKETTJE, SZIRMAI TONY-TŐL.

316. KIS BABA. TELCS EDÉTŐL.

A KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER IPARMŰVÉSZETI ÉRMÉNEK PÁLYÁZATA.

317.

318.

317., 318. BERÁN LAJOSNAK ELFOGADÁSRA AJÁNLOTT VÁZLATA.

319.

320.

319., 320. JELIGE : „NOVEMBER.“

321.

322.

321., 322. SZENTGYÖRGYI ISTVÁN.

A KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER IPARMŰVÉSZETI ÉRMÉNEK PÁLYÁZATA.

323.

324.

323., 324. JELIGE : „A JÓ PÁSZTOR.“

325.

326.

325., 326. JELIGE : „VÁZLATOS TERVEK.“

327.

328.

327., 328. JELIGE : „QUAND MÈME.“

JUTALMAZÁSRA AJÁNLOTT PÁLYAMŰVEK.

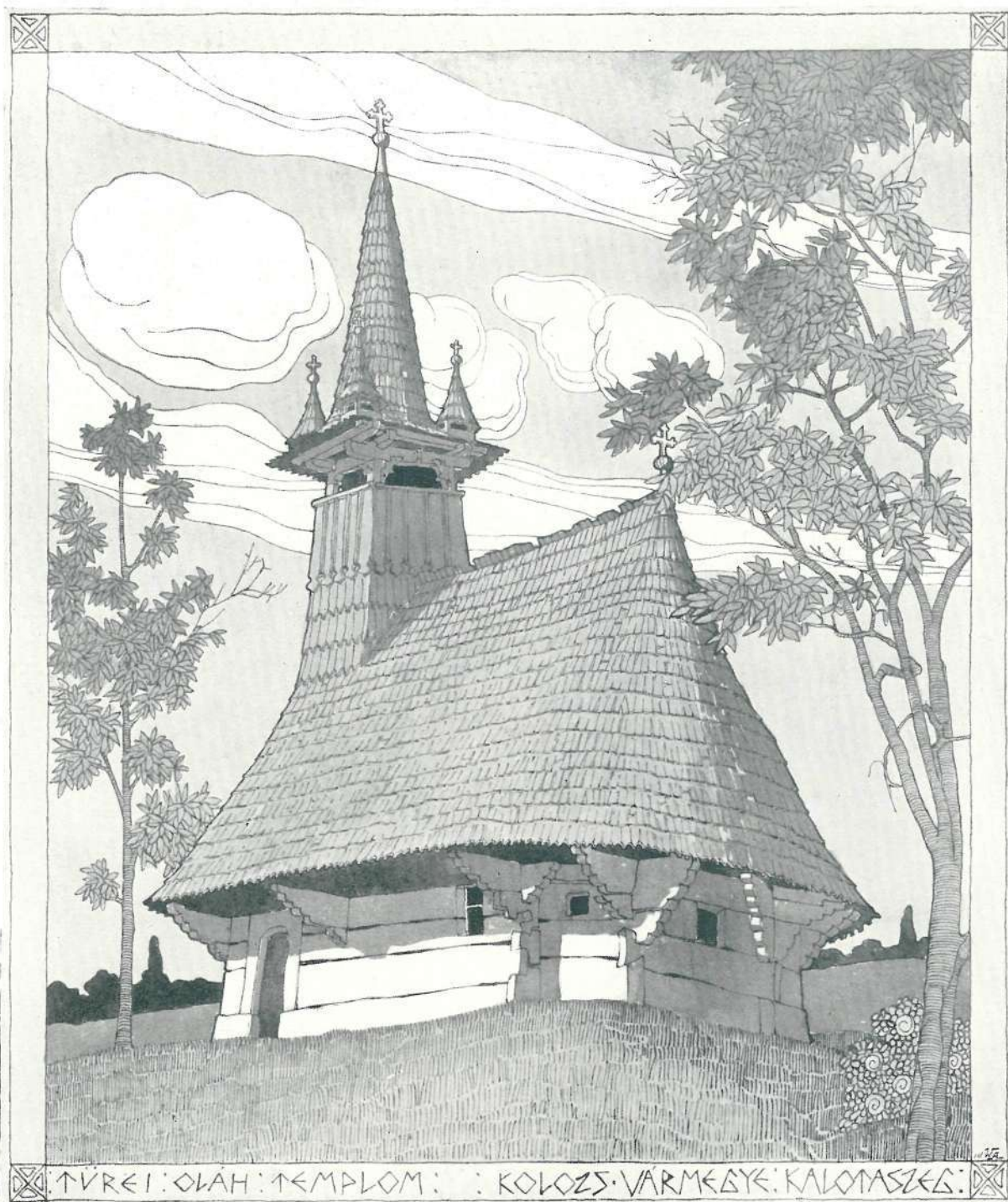
329.

1:20.

329. ÜVEGMOZAIK TRYPTICHON.

330.

TVREI OLAH TEMPLOM. KOLOZS VÁRMEGYE, KALOTASZEG.

330. ÉPÍTÉSZHALLGATÓK RAJZKIÁLLÍTASA.

KOSCH KÁROLY RAJZAI.

A XI-ik fejezet emezeknél bővebben tárgyalja a magyar tánc és a magyar zene sajátosságait. A ritmusnak a táncban, zenében, nyelvben nyilvánuló faji sajátosságait vonzó módon domborítja ki Pekár. És mindenre számos példát hoz föl a költészetből, a tánc fajaiból és a zenéből. Könyvének fejezetei közül ez kétségtelenül egyike a legérdekesebbeknek; és itt szerzőnek újból nagy olvasottságáról kell megemlékeznünk.

Könyvének befejező XII-ik, a költészetéről, nyelvről, irodalomról és színművészetéről szóló fejezete. Ha tudjuk, hogy „táncunk, zenénk, nótáink a lélek legbelsejét föltárho, közvetlenül belőle szóló e művészetek is sajátos faji jelleget mutatnak érzésben, kifejezésben egyaránt“ és „a nemzet életének érzelmevilágát fejezték ki, örökítették meg mindenha“ —, akkor tudnunk lehet, hogy a költészetrel, nyelvvel, irodalommal is csak így vagyunk. Mi is lenne kifejezőbb a nép nyelvénél? Költészetünket összekapcsolja a hazai környezettel, az eredeti ős talajjal, aztán a szívvel, a lélekkel — és könnyű neki a többit megmagyarázni. Azaz dehogy könnyű; de szerzőt maga az anyag inspirálja, úgy hogy költészetünk jellemzésébe bele nem fáradna, ha mértéket nem kellene tartania. A magyar géniuszt vezeti őt e befejező dolgozatában, melynél szebbet nem tehetett volna könyve végére.

A fáradhatatlan szerző szavaival zárjuk ismertetésünket. Azt véli ugyanis, hogy munkája „minden magyar ember érdeklődésére számot tarthat, amennyiben oly nemzeti motívumokról szól, amelyeket megismernünk úgyszólván kötelességünk“. Ez igaz. Ehez azonban hozzáteszünk, hogy munkája az érdeklődésre azért is számot tarthat, mert jól van megírva. CSIZIK GYULA.

Ipaposkáté. Hasznos kézikönyvet ad ki ezzel a címmel dr. Dóczy Sámuel, az Országos Iparegyesület ügyésze. Az „Iparoskáté“ felvilágosítást nyújt általános ipari kérdésekben, praktikus tanácsadója lesz a magyar iparosvilágnak és magában foglalja mindazt, amit iparosembernek tudnia kell, hogy a hatóságok nagy tömegében, az ipari közigazgatás bonyolult részleteiben eligazodhassék. A könyv 1907 január elsején jelenik meg. Ára 2 kor. 40 fillér, megrendelhető a szerkesztőnél (VI., Uj-utca 4.).

Der Baumeister. Monatshefte für Architektur und Baupraxis. München. Évenként 12 füzet. Előfizetési díja negyedévenként 6 márka. A sok szakfolyóirat közül, mellyel egyes élelmes kiadók a könyvpiacot elárasztják, kiválik komolyságával és magas színvonalával az immár V. évfolyamba lépő „Der Baumeister“ című havonként megjelenő lap, amely nagy gonddal színe-javát válogatja az újabb, valamint a régiebb építészeti alkotásoknak, s azokat részben festői, részben projekciós képekben mutatja be.

Tanulást meríthet e lapokból a már önállóan dolgozó építőművész éppúgy, mint a kezdő, mert csakis a megvalósítás kohójában megtisztult tervezeteket talál e lapokban, nem pedig — amint ezt egyes kiadványokban sokszor tapasztalhatjuk — csakis hatásra s újszerűsége törekvő, de valóságban éretlen, kivihetetlen ötleteket. Ezért melegen ajánljuk e folyóiratot építészeink figyelmébe.

MÚZEÁLIS ÜGYEK.

Az opsz. Ráth György Museum

remélhetőleg még november hó folyamában fog megnyílni s rendeltetésének átadatni. A rendezési munkálatok be vannak fejezve s mindössze arra szorítottak, hogy

az eddig több szobában szétszórni egynemű tárgyak egyesítették s a beható tanulmányozás lehetővé tétele végett jól megvilágított üveges szekrényekbe lettek elhelyezve. Egyébként megmaradt a Múzeum, intim, magánlakásszerű jellege, mely annak egyik legfőbb varázsa. A látogatásnak két módja lesz, nevezetesen: a rendes nyitási napokon, valószínűleg háromszor hetenként reggeli 10 órától délutáni 6 óráig, csak kisebb csoportokban, szolgálata mellett lesz megtekinthető a Múzeum; a többi napokon szakemberek részére külön, névre szóló, másra át nem ruházható belépő jegyek fognak kiadatni, melyek a gyűjtemény nyugodt, beható tanulmányozását teszik lehetővé. Az igazgatóság gondoskodott magyar és francia nyelvű kalauzról is, mely a gyűjtemény méltatásán s az ajándékozás létrejöttének történetén kívül 208 tárgyra vonatkozólag szolgál felvilágosítással, számos szöveg közé illesztett s egész oldalt elfoglaló ábra kíséretében. A hat nyolcadret ívet meghaladó kalauzt ezenfelül Ráth Györgynek rézkarcú arcképe is díszíti.

Az iparművészeti múzeum új öpei.

A vallás- és közoktatás-ügyi m. kir. miniszter Szőnyi J. László orsz. m. iparművészeti múzeumi

segédkönyvtárost és Hamvay Ödön orsz. m. iparművészeti múzeumi segédet ugyanahhoz az intézethez múzeumi segédőrökké nevezte ki.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL.

Kiállításaink. Az Iparművészeti Társulat szokott karácsonyi kiállítása helyett március havában nagyobb szabású kiállítást rendez, amelyen négy-öt teljesen berendezett lakástípus akar bemutatni. Hasonlóképpen rendez majd a jövő év végén karácsonyi kiállítását is. A társulat fölhívta az összes tervező művészeket, kik a kiállításon egy vagy több szobaberendezéssel részt akarnak venni, hogy a tavaszi kiállításra szánt berendezések terveit november 15-éig, a jövő évi karácsonyi kiállításra szánt berendezések rajzait pedig ez évi december 15-ig a társulat titkári hivatalába küldjék be. A társulat november hó 30-án nyitja meg az Iparművészeti Múzeumban karácsonyi vásárját, amelyen ajándékoknak alkalmas iparművészeti tárgyakat fognak árúsítani. Az ipar-